

— Caput autem Præsenti, 5, quæst. 2, in primis non videtur in proprio sensu adduci; nam verba ejus sunt: *Interdicta Ecclesiam intrandi licentia, et omnia divina officia audiendi*. Quæ duas habent partes, et in priori fertur interdictum ab ingressu Ecclesiæ; in posteriori vero nova pœna generalior ferri videtur; non enim additum est, *in ea*, sed simpliciter prohibetur audire divina officia, quod (ex vi talium verborum) intelligitur ubicumque dicantur, quæ prohibitio non continebatur in interdicto ab ingressu Ecclesiæ, ut constat. Vel certe, si quis omnino velit posteriora verba conjungenda esse prioribus, et referenda esse ad Ecclesiam, dicendum est, illud non fuisse interdictum simpliciter ab ingressu Ecclesiæ, sed solum ex parte, seu cum limitatione, scilicet intrandi ad audienda divina officia. Ex quo non licet inferre, quoties interdictum ab ingressu Ecclesiæ fertur, licet absolute et simpliciter feratur, non prohiberi nisi actum audiendi, vel celebrandi officia. Alioquin nec receptio sacramentorum in Ecclesia esset prohibita, quia recipere sacramentum non est audire, vel celebrare divina officia.

22. Præterea, quod hæc prohibitio extendatur etiam ad orationes privatas in Ecclesia, videtur apparenter colligi ex c. Latorem, 33, quæst. 2, ibi: *Per annum integrum Ecclesiam non ingrediatur, sed ante fores basilicæ stans, orans, et deprecans Deum perseveret*. In quibus manifeste est sermo de privata oratione; et illa permittitur fundi ante fores Ecclesiæ; ergo supponitur prohibita intra Ecclesiam ex vi talis censuræ. Illa enim particula adversativa, *sed ante fores*, etc., satis declarat, prohibito ingressu Ecclesiæ, illam etiam deprecationem intra illam esse prohibitam, quæ ad fores Ecclesiæ facienda dicitur. Quod aliter sic urgeo: nam, cum dicitur, ut sic interdictus stet ad fores Ecclesiæ, et non deprecetur, vel intelligitur quod stet ad divina officia audienda, et deprecandum in eis; et hoc dici non potest, cum id prohibitum sit ex vi talis interdicti, quod supra ostensum est, et sumi potest ex dict. c. Præsenti, juxta communem intellectum; vel intelligitur, ut stet ibi ad deprecandum absque auditione divinatorum, et hoc superflue adderetur, nisi talis deprecatio prohiberetur fieri intra Ecclesiam ex vi illius interdicti.

23. *Inter duas propositas sententias judicium fertur*. — Quamvis ergo prior sententia et communior et favorabilior sit, et prop-

terea sim ad eam propensus, et forte in praxi possit probabiliter, et secure servari, nihilo minus in rigore juris posteriorem sententiam veram esse opinor, quia fundamenta ejus solidiora sunt, et nullum fundamentum video sufficiens in ratione, vel jure, ad limitandam illo modo prohibitionem ab ingressu Ecclesiæ absolute factam, et dictum c. Latorem, apud me non parum facit, ut illa limitatio non admittatur. Adverto tamen, cum prohibetur ingressus Ecclesiæ, intelligendum id esse formaliter, ut sic dicam, de ingressu in Ecclesiam, ut Ecclesia est, id est, ad utendum ea tanquam loco sacro, et solemniter instituto ad orandum Deum, vel alia sacra facienda. Unde non opinor (etiamsi Abbas, et nonnulli alii contrarium sentiant), ex vi hujus interdicti esse prohibitum omnem ingressum in Ecclesiam solum quasi materialiter sumptum, scilicet vel ad transeundum per eam, ut recte dicit Innocentius supra, vel ad loquendum, aut disputandum, vel quidpiam simile, quia tunc non utitur aliquis Ecclesia, nisi ut quodam communi loco; jura autem loquuntur de Ecclesia quoad sacrum aliquem usum.

24. *Hoc interdictum non prohibet ingredi Ecclesiam ad audiendam concionem*. — Quid vero dicendum sit de audienda concione intra Ecclesiam, juxta priorem opinionem satis constat, juxta posteriorem vero res est magis dubia. Dicendum vero censeo hoc non esse prohibitum, quia nullo jure hoc significatur; et quia, licet actio illa aliquo modo sacra sit, non tamen ita proprie ac per se pertinet ad munus Ecclesiæ, quatenus templum est Deo dicatum, sicut pertinet oratio, et aliæ actiones similes; item quia verbum Dei nunquam prohibetur, est enim ad conversionem maxime necessarium. De aliis vero actibus, qui pertinent ad jurisdictionem Ecclesiasticam exterioris fori, ut sunt eligere, absolvere a censura, et similes, certum est per se non prohiberi in Ecclesia ex vi hujus censuræ, quia respectu illorum etiam se habet Ecclesia mere materialiter, et alioquin tales actus non prohibentur ex vi Ecclesiastici interdicti, ut ex superioribus constat.

DISPUTATIO XXXVI.

DE CAUSIS INTERDICTI.

Post effectuum considerationem sequitur ut de causis dicamus. Supponimus autem in hac censura locum habere quatuor communia

causarum genera, quæ de censuris in communi declaravimus, de quibus in hac disputatione sigillatim dicemus, quia suppositis, quæ in superioribus tractata sunt, breviter possunt expediri.

SECTIO I.

Quis possit censuram interdicti ferre.

1. *Prima regula generalis*. — Duæ regulæ generales in superioribus traditæ, hic applicandæ sunt. Prima est interdictum posse et ab homine, et a jure ferri. De homine id constat communi usu Ecclesiæ, et ex dictis supra de potestate ferendi has censuras, nam hæc potestas in hominibus residet, et ex multis juribus, quæ hoc supponunt, ut cap. ultimum de Sent. excommun., in 6, cum similibus. Denique est res indubitata, et de fide. De jure etiam id constat ex eisdem principiis; et inferius afferemus, et declarabimus varia interdicta, quæ ipso jure lata sunt.

2. Secunda regula est, eum posse hanc censuram interdicti ferre, qui potest excommunicare, vel suspendere; quæ insinuat in c. Cum Ecclesiarum, de Offic. ordin. Ubi quoad hoc excommunicatio, et interdictum æquiparantur. Et communiter recipitur, ut videre licet in Sylvestro, *Interdictum*, 3, quæst. 3; Covarr., in c. Alma, part. 2, § 2, num. 6; Navarr., c. 27, num. 168; Soto, in 4, dist. 22, quæst. 3, art. 1, conclus. 2. Ratio tradita est supra disp. 28 de Susp., sect. 4, quæ ibi videri potest, nam eadem omnino hic locum habet. Solum est hic advertendum, hanc regulam intelligendam esse de interdicto absolute, non descendendo ad determinatam speciem interdicti localis. Nam multi Prælati videntur in Ecclesia habere potestatem ferendi censuras, et interdictum personale, qui non possunt ferre interdictum locale, quod de Prælati religionum notavit Soto supra; de quibus saltem constat non esse in usu, ut ferant interdictum locale, nisi fortasse ubi in aliquo oppido habent jurisdictionem Ecclesiasticam fori contentiosi, et quasi Episcopalem. Ratio autem esse videtur, quia jurisdictionis horum Prælatorum magis est in personas, quam in territoria, aut loca; et ideo magis possunt ferre censuras in personas, quam in loca; agimus autem de potestate ordinaria, et non delegata.

3. Atque hæc ratio maxime convincit de interdicto generali loci. De interdicto enim

speciali in propriis Ecclesiis, vel domibus non videtur eadem ratio, quia talia loca regulariter exempta sunt et eorum jurisdictioni subjecta; cur ergo non poterunt in eis tale interdictum ponere? Sed, quidquid sit de absoluta potestate, et jurisdictione, usu non est receptum, ut talia interdicta ab his Prælati ponantur, vel quia sunt media improporcionata ad modum, et finem religiosi regiminis; vel quia generaret scandalum in populo, et res esset Episcopis et aliis Prælati Ecclesiarum odiosa. Et ob has fortasse causas eis etiam non est data hujusmodi potestas, et jurisdictionis, vel per contrariam consuetudinem eam amiserunt.

4. *Quis possit interdictum ipso jure ferre*. — *Ab homine dupliciter ferri potest*. — *Quis illam habeat ordinariam*. — Ex his regulis sequitur, quoad interdicta a jure eum posse ipso jure interdictum ferre, qui potest condere canonicum jus, et sub censuris ad illud obligare. De qua potestate, et de habentibus illam satis diximus tractando de censuris in communi. Similiter, quod spectat ad hominem, duobus modis potest homo habere hanc potestatem, scilicet ordinariam et delegatam, sicut de censura in communi diximus, et in particulari de interdicto probari potest ex c. Sane, 2, de Offic. deleg., et ex c. Episcoporum, de Privil., in 6. Et ratio est eadem, quia hæc potestas non potest esse in hominibus, quin in aliquo sit tanquam propria et ex officio, quod est esse ordinariam; et inde fit, ut etiam delegari possit, quia nec ex parte potestatis repugnat quin delegabilis sit, nec ex parte judicis ordinarii, quin delegare eam possit. Est autem hæc potestas ordinaria in Episcopis, ut constat ex dict. c. Episcoporum, et aliis citatis, et ex c. Cum et plantare, § Excommunicatos, de Privil. Et ratio est, quia illi habent ordinariam et principalem jurisdictionem Ecclesiasticam fori contentiosi. Constat autem sub Episcopis a fortiori comprehendere eorum superiores, præsertim Pontificem, Concilium generale, et alios, de quibus supra de censuris in communi satis dictum est. Comprehenduntur etiam illi, qui participant Episcopalem jurisdictionem, ut sunt aliqui Abbates, cap. Sede vacante, etc., de quibus eodem loco dictum est.

5. *An illam habeat Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Sede non vacante*. — *Conclusio*. — Specialiter autem hic dubitari solet, an Capitulum Cathedralis Ecclesiæ possit censuram illam ferre, etiam quando Sedes non vacat.

Et ratio dubitandi potest sumi ex c. Cum inter, de Consuet., ibi: *Super eo quod dicti canonici generale interdictum ab Episcopo vestro, vel a vobis* (id est, a Decano, et Capitulo) *in civitate Cenomanensi positum non servabant, etc.* Quæ verba supponunt, interdictum non tantum ab Episcopo, sed etiam a Capitulo solere ferri, constatque ex eodem textu tale interdictum fuisse validum. Nam Pontifex servari illud præcipit, non obstante consuetudine contraria. Dicendum vero est Capitulum jure ordinario non habere potestatem ferendi interdictum; quod sentiunt communiter Canonistæ in cap. Quæsit, de His quæ fiunt a majori parte Capituli, et Pannonitanus in dict. cap. Cum inter, et Joannes de Lignan., in tractatu de Interdicto; Covarr., dict. num. 6, colligiturque ex dict. cap. Quæsit, ubi dicitur interdictum a canonico vel canonicis positum sine consensu Episcopi non esse ab Episcopo servandum, vel permittendum ab aliis servari. Et ratio est, quia vivente Episcopo Capitulum non habet ordinarie jurisdictionem fori contentiosi in territorium, et civitatem Episcopalem. Propter dictum cap. Cum inter, addendum est cum eisdem Doctoribus, ex consuetudine, vel privilegio aliquando habere Capitulum hanc potestatem. Quod confirmari etiam potest ex c. Si canonici, et cap. Quamvis, de Offic. ordin., in 6, ubi de cessatione a divinis est sermo, et forma, ac modus eam imponendi præscribitur; de qua forma, an servanda etiam sit in interdicto, infra dicetur. Potest autem ex dict. cap. Cum inter, animadverti differentia inter Episcopum et Capitulum, etiam quando potest ferre interdictum; Episcopus enim potest ferre interdictum generale in totum Episcopatum, Capitulum vero solum in civitatem Episcopalem, ut patet ex verbis textus supra citatis. Et ratio esse videtur, quia nec privilegium, nec consuetudo amplius extenderentur rationabiliter; et ideo nunquam extendi solent.

6. *An Episcopus possit sine consensu Capituli interdicere.* — Rursus inquiri potest, an e converso possit Episcopus interdictum ferre sine consensu Capituli. Aliqui Doctores absolute negant, ob c. 4 de Excess. Prælat., ibi: *Aut sine judicio Capituli eorum Ecclesias interdicere, etc.* Sed in primis textus ille non loquitur generaliter de omni interdicto, sed de illo, quod in clericos vel eorum Ecclesias fertur; nam in favorem clericorum specialiter decretum illud conditum est, ut constat ex

principio ipsius cap., et ratione ejus. Unde generalius posset hoc probari ex cap. Quæsit, de His quæ fiunt a majori parte Capituli, ibi: *Interdictum sine tuo, et aliorum consensu fratrum positum observare non debes, etc.* Ubi uterque consensus videtur requiri, quamvis non satis explicetur utrumque esse necessarium. At vero supra annotavimus, tractando de suspensione, hæc et similia jura contraria consuetudine, et Episcoporum præscriptione derogata esse; atque ita potest Episcopus sine consensu Capituli interdictum ferre tam in clericos quam in alios, quod etiam satis confirmat cap. 3 de Consuetudine, in 6, et juvat cap. 3, extra eodem. Et hæc sufficiunt de ordinaria potestate.

7. De potestate vero delegata, seu ex commissione, si de facto inquiratur, qui illam habeant, non est res, quæ sub scientiam cadat; nam pendet ex voluntate delegantis. Si vero de capacitate agatur, qui scilicet sint capaces hujus potestatis, et a quibus delegari possit, hoc satis tractatum est de censuris in communi, nec aliquid speciale hic occurrit. Cætera vero, quæ hic desiderari possent, complebuntur sectione sequenti, propter habitudinem, quæ inter eum, qui interdicere, et eum, qui interdicti potest, intervenit.

SECTIO II.

Qui possint interdicti.

1. *De interdicto locali.* — Suppositis divisionibus interdicti superius traditis, dicendum est primo, locum tam generalem, quam particularem interdicti posse. Hoc satis constat ex doctrina data circa ipsas divisiones. Quæri autem potest primo, an universa Ecclesia interdicti possit, vel, quod idem est, universa terra; nam, quantum ad spacia locorum, Ecclesia ex se per universum mundum extenditur. Certum est igitur, neminem præter Romanum Pontificem posse universam Ecclesiam interdicere; neque etiam Concilium generale sine approbatione, et consensu ipsius Pontificis, saltem ipso vivente, quia nullus habet absolutam jurisdictionem in universam Ecclesiam præter ipsum Pontificem; interdictum autem sine jurisdictione poni non potest. Dico autem, ipso vivente, quia vacante Sede Apostolica, generale Concilium rite congregatum universalem hanc jurisdictionem habet, quoad vim directivam et coercivam, saltem pro eo tempore; de quo alias. Summus ergo Pontifex

potest in universam Ecclesiam interdictum indicare, divisivæ, seu distributive, id est, in quamcumque Ecclesiæ partem, quia in quamcumque habet sufficientem jurisdictionem, et ubique potest subesse aliquando legitima causa utendi illa, ut per se clarum est. Collective autem loquendo de tota Ecclesia, quamvis nude et quasi speculative considerando, vel potestatem ex parte Pontificis, vel capacitatem ex parte loci, ex neutro capite repugnet tale interdictum, quia potestas Pontificia universalissima est, et in ipso loco non potest fingi repugnantia propter solam amplitudinem ejus, nihilominus tamen, moraliter loquendo, tale interdictum est impossibile, quia nec potest occurrere legitima causa ad illud imponendum, neque esse in Ecclesiæ ædificationem, sed potius in destructionem.

2. *Quantus locus possit interdicti ab Episcopis.* — Deinde interrogari potest, quantus locus interdicti possit ab Episcopis summo Pontifice inferioribus. Hæc autem loci quantitas non potest mensurari per locales terminos physicos, ut sic dicam, nam hoc modo ex parte loci non repugnat amplissimum quemque locum interdicti, ut ex superiori puncto facile constat. Solum ergo tractari potest de terminis jurisdictionis. Et hoc modo, certum est, totam diocesim cujuscumque Episcopi posse ab eo interdicti, non tantum divisivæ quamcumque partem ejus, sed etiam collective simul totam, quia habet Episcopus sufficientem jurisdictionem in totam diocesim ad hunc effectum, et aliquando potest intervenire sufficiens causa, quamvis rara sit, nam gravissima et valde generalis esse debet. Neque oportet excipere loca exempta inter diocesim contenta, quia illa etiam generali interdicto comprehenduntur, ut constat ex cap. Cum inter, de Consuetudine, et ex aliis supra tractatis.

3. *Num Episcopus interdictum generale extra terminos suæ diocesim extendere possit.* — *Corollarium.* — Solum ergo superest interrogandum, an possit Episcopus particularis generalem interdicti sententiam extra terminos suæ diocesim extendere ex vi ordinariæ jurisdictionis; nam de delegata a superiore, et habente jurisdictionem magis universalem, nulla est difficultas. Ad hoc autem breviter dicendum est, per se, directe non posse, quia extra suam diocesim jurisdictionem non habet; sententia autem sine jurisdictione lata nulla est. Indirecte autem, et quantum necesse est, ut interdictum latum

in totam diocesim propriam non contemnatur, aliquantulum extendi potest extra terminos propriæ diocesim, virtute juris communis, quod hanc extensionem fecit, vel totum illum locum subiecit, quantum ad hunc effectum, Episcopali jurisdictioni in cap. Si civitas, de Sent. exc., in 6, ut in disput. 4 hujus materiæ latius diximus. Dices: aliquando potest Episcopus interdicere personam existentem in aliena diocesim; ergo et locum. Item potest interdicere subditum alterius diocesim, si in propria versetur, et in ea delinquat; ergo etiam poterit locum alterius diocesim interdicere, si suus subditus in eo versetur, et in eo delinquat. Ad priorem partem respondetur negando consequentiam, quia persona potest mutare locum, et manere sub jurisdictione ejusdem Episcopi, si non mutet domicilium; et in eo casu potest Episcopus subditum suum in aliena diocesim existentem interdicere, quia in illum retinet jurisdictionem, ut latius diximus de censuris in communi. Secus autem est de loco, quia in illum nullam jurisdictionem habet. Similiter ad aliam partem negatur consequentia, quia persona delinquens in alterius diocesim fit ei subdita ratione delicti; locus autem, in quo alienus subditus peccat, non propterea subiecitur Episcopo ipsius delinquentis, sed potius ipse delinquens subditur Episcopo loci, quia in ipso, et non in loco existit causa, et culpa delicti. Quæ ratio, etiam in interdicto speciali loci, locum habet, et ideo in illo etiam tota hæc doctrina procedit. Est etiam alia ratio, quia interdictum loci non tam est gravamen loci quam personarum, quæ ad locum pertinent; non potest autem unus Episcopus propter delictum sui subditi, personas sibi non subditas gravare interdicendo locum ipsorum in aliena diocesim existentem, etiamsi in illa proprius subditus peccet. Atque hæc ratio (ut hoc obiter expediamus) etiam probat, quamvis unus Episcopus possit personale interdictum speciale ferre extra propriam diocesim, non tamen generale, quia ferret illud in personas sibi non subditas, quod facere non potest.

4. *An per interdictum particulare loca non sacra possint interdicti.* — *Rationes dubitandi.* — Tandem dubitari potest, an loca non sacra, seu rebus divinis non deputata interdicti possint. Quod quidem dubium non habet in interdicto generali, nam ex dictis superius disput. 32 constat, interdicto generaliter aliquo loco, interdicti omnia particularia loca

etiam non sacra. De interdicto autem particulari oritur nonnulla dubitatio ex consuetudine Ecclesiae, quia per illud nunquam solet interdici nisi aliquod templum seu Ecclesia. In contrarium vero est, quia non videtur ulla ratio, cur non possit locus non sacer per se solus interdici, sicut interdicitur ut pars alicujus loci universalis. Et revera hoc ita est, si nudam potestatem et absolutam non repugnantiam consideremus. Tamen, moraliter loquendo, id non fit, quia esset inutile, et supervacaneum, locum alias non deputatum ad divina officia particulariter interdiceret, si loca sacra ad illud munus destinata maneat libera; quod non ita est in interdicto generali, quia interdicens omnia loca ad divina officia, gravior multo fit interdictio Ecclesiarum, cum etiam extra illas non possint divina celebrari. Quod si quis fingat interdici in primis Ecclesiam vel Ecclesias, deinde vero interdici speciatim aliqua loca particularia, praesertim privata oratoria, aut totam aliquam domum, etc., facile concedam hoc recte fieri posse, quia interdum habere potest et causam et utilitatem moralem, et aliunde non est repugnantia; quod si hoc non est in usu, ideo est, quia facilius feruntur generalia interdicta localia. Et haec de loco.

De interdicto personaliter.

5. *Regula generalis.* — Dico secundo: omnes personae, quae excommunicari possunt, possent etiam interdici, quantum est ex parte personae, si reliqua concurrant, id est, causa et jurisdictio sufficiens. Ita Sylvester, *Interdictum*, 3, in principio; Navarrus, cap. 27, num. 168, et reliqui omnes. Et ratio est, quia ex parte fidelium eadem est capacitas ad quaecumque censuram, si ex parte iudicis, seu sententiae aut legis omnia etiam necessaria concurrant. Videantur supra dicta de censuris in communi.

6. *Etiam confuse et sine culpa propria.* — Sed praeter haec communia, quaedam specialia notanda sunt. Primum est, Episcopos non posse interdici per sententiam, seu generalem legem, per quam interdiciuntur omnes, qui hoc vel illud delictum fecerint, quia ita statutum est in cap. Quia periculosum, de Sent. excomm., in 6, quem textum supra agentes de suspensione late exposuimus, quia in hoc aequiparantur suspensio et interdictum. Secundum est, non solum particulares personas, sed etiam communitates interdici posse, in

quo etiam differt interdictum ab excommunicatione, et cum suspensione convenit; quae est sententia communis et certa, sumiturque ex cap. Si sententia, de Sententia excomm., in 6, et ex dictis supra inter explicandam divisionem interdicti; et infra afferemus varia jura, in quibus hujusmodi interdictum ipso facto incurrendum in communitatem fertur. Quomodo autem tale interdictum liget singulas personas, vel communitatem, in superioribus explicatum est; nam quantum ad actus, seu effectus, qui non possunt exerceri nisi per particulares personas, ligat singulas, ne inutile sit interdictum, ut dicitur in dict. cap. Si sententia, quamvis non ligat illas per sese, seu ratione sui, sed ut partes sunt talis communitatis. Hinc etiam proprium est hujus censurae, ut non solum ferri possit in personam certam unam vel plures, sed etiam confuse, et generatim in multitudinem aliquam personarum, singulas ligando quoad actiones proprias et personales, quod in suspensione non invenitur. Imo etiam eas interdicens sine culpa earum, vel totius communitatis ut sic, ut postea videbimus, quod etiam in suspensione non contingit, quia necessaria saltem est culpa communitatis.

7. *Resolutio.* — Hinc vero nascitur dubium, an hoc generali modo possint interdici infantes, seu perpetui amentes; nam per particulare interdictum personale certum est non posse, quia tale interdictum non fertur nisi propter propriam culpam, cujus haec personae capaces non sunt. Interdictum autem generale potest ligare aliquem sine propria culpa, et ideo de illo est specialis dubitatio. Nam propter hanc rationem Navarrus in Summa, c. 27, num. 168, absolute dicit hos infantes comprehendendi interdicto generali. Sed circa hanc dubitationem videnda sunt supra dicta de personis, quae excludendae sunt a loco interdicto, tempore divinorum officiorum, ubi diximus, non esse necessarium excludere has personas usu rationis carentes. Eadem ergo ratione hic dicendum censeo, has personas non ligari hujusmodi interdicto, quia haec censura est veluti privatio quaedam moralis divinorum; privatio autem supponit capacitatem in eo, qui privatur; cum ergo hi non sint capaces divinorum officiorum, privari non possunt, vel ligari hac censura. Praeterea, quia vel isti ligantur, eo quod directe obligentur; et hoc dici non potest, quia illi non sunt capaces obligationis; vel ex eo quod alii, scilicet ministri Ecclesiae, obligentur ad

vitandos illos in divinis officiis; et hoc etiam non est verum, quia ministri Ecclesiae non obligantur ad vitandum alium, nisi supposito quod ille ligatus sit. Atque ita sentit Sylvester, *Interdictum*, 2, particul. 17, nam dicit, interdicto populo, interdici impuberes, si sint doli capaces; unde secus esse sentit, si non sint doli capaces. Item Covarruvias, cap. Alma, 2 part., § 4, num. 5, qui tamen addit, non tantum impuberes doli capaces, sed etiam minorem usum rationis habentes, si jam sciunt discernere divina, esse etiam capaces interdicti. Sed jam in superioribus dixi, necessarium esse usum rationis, qui ad peccandum sufficiat, et hoc probant rationes factae; quicumque autem habet hunc rationis usum, dicitur in presenti doli capax, et ideo non oportet medium illud distinguere inter infantes non utentes ratione, et doli capaces. Eandem sententiam tenet Corduba, in Summa Hispan., quaest. 60, qui addit, hos infantes carentes usu rationis, cum non comprehendantur interdicto personali, posse audire Missam, et divina officia in loco non interdicto. Sed in hoc non sibi constat, quia puer carens usu rationis, de quo agimus, nullibi potest vere, ac moraliter audire divina; et ideo nullibi prohibetur assistere eo modo, quo materialiter, seu corporaliter potest; neque est magis capax prohibitionis, quae in personas resultat ex interdicto generali locali, quam prohibitionis, quae fit per interdictum personale.

8. *Secundum dubium.* — An per interdictum generale infantes priventur Ecclesiastica sepultura. — *Conclusio.* — Speciale vero dubium hic habet, an hujusmodi infantes priventur saltem Ecclesiastica sepultura propter interdictum generale personale. Et ratio dubitandi est, quia propter interdictum generale locale privantur sepultura; ergo et propter personale; nam est eadem, vel major ratio, quia personale interdictum magis directe respicit personas, et quia privatio sepulturae non requirit usum rationis in eo, qui privatur. Nihilominus respondetur, hos infantes non comprehendendi hoc interdicto, etiam quoad hunc effectum. Est autem ratio differentiae, quia interdictum personale afficit personas, locum autem ipsum habilem relinquit, ut sic dicam; et ideo cum tale interdictum per se, ac directe non liget has personas; non est cur a loco non interdicto expellantur quoad sepulturam Ecclesiasticam. At vero locale interdictum afficit locum, et absolute prohibet

in illo fieri Ecclesiasticam sepulturam, qualis erit, etiamsi infans sepeliatur; et ideo non est similis ratio. Est item differentia in ipso interdicto locali quoad hunc effectum, vel alios, quia hic effectus exercetur circa corpus inanime, et ita non requirit usum rationis ex parte illius; ex parte autem viventium aequae potest eos obligare ad non sepeliendum infantium corpora, sicut adultorum.

9. *Tertium dubium de infante, qui durante interdicto pervenit ad usum rationis.* — *Conclusio.* — Hic vero tertio inquiri potest, si tempore, quo interdictum latum est, infans nondum utatur ratione, durante vero interdicto ad usum rationis perveniat, an statim incipiat interdicto ligari. Itemque dubitari potest de persona, quae tempore, quo lata est sententia, nondum erat pars communitatis, durante vero interdicto, illi conjungitur; et proportionale dubium locum habet in interdicto locali, si nova capella, vel novum coemeterium adjungatur Ecclesiae interdictae. Ad quod breviter dicendum est, in eo casu puerum statim ac ratione uti incipit, simul etiam incipere interdicto ligari. Quae est communis opinio Canonistarum, qui idem dicunt de infantibus de novo natis durante interdicto per plures annos, cum Glossa, in cap. Si sententia, de Sententia excomm., in 6, verb. *Non competant*, et Panormitano, in cap. Quoniam, de Offic. ordin., in princ., et cap. Cum in partibus, de Verborum signif., in princ. Idemque dicendum est de eo, qui durante interdicto, de novo fit membrum communitatis interdictae, ut notavit Sylvester, *Interdictum*, 2, vers. 9.

10. *Conclusio etiam in locali interdicto procedit.* — Ratio est, quia jam ille est capax interdicti, et aliunde est, vel fit pars communitatis, quae universe interdicta est, et ideo statim participat vinculum ejus; nam ad hoc nec requiritur culpa in tali persona, neque etiam oportet, ut a principio ligata fuerit; nam sententia prius lata eandem vim semper habet, et quasi continue influit in totam illam communitatem. Et in hoc est differentia inter generale interdictum communitatis, et speciale, etiamsi hoc in plures, vel omnes personas de collegio feratur; nunquam enim extenditur ad alias personas, etiamsi de novo illi communitati adjungantur, quia non communitas ut sic, sed singulae personae ligatae fuerant, quod secus est in interdicto generali. Atque eadem ratione idem dicendum est de interdicto locali, quoad partem adjectam loco